

GERGELY ÁGNES: AZTÉK PILLANAT

Gergely Ágnes minden mennyiségben szórakoztató, mert először is érthető. Súlyos vád ez egy modern költővel szemben, de indokolt. Mondataiból ugyan olykor hiányoznak egyes odakellő mondatrészek, sőt a *Rádióriporter* szellemes sírverse teljesen állítmány nélkül íródott, de ez a fogás lassan már konvencióvá válik, amellyel népszerű humoreszkeket lehet írni, és ami itt hiányzik, arról rögtön kiderül, hogy nincs is rá szükség. Gondolatai is világosak és sok van belőlük. Ez a másik titka megunhatatlanságának. Mindig új gondolatokkal könnyebben lehet bírni, mint állandó formai megújulással, mely végül akrobatikába kényszeríti a költőt, és még a legnagyobbak igazi erényeitől is elvonja a figyelmet, mint Babits „fél kézzel” felémelt 30 000 szókezdő „b” betűje.

Gergely Ágnes képes a modern költészet nyelvi varázslatára, de nem hisz benne. Ez epigramma rövidségű verseiben pl. *Pitypang*, *Románc*, *Gyermekrajz* stb. nem tűnik fel, ez pár sor, és az elfáradt olvasó sem hisz. A sziporkázó ötletek viszont hihetetlenül is izgalmasak. Van olyan verse, pl. *Utazás Euráziában*, amely lényegében egy szikrázó epigramma sor, s amelynek poentírozásán erősen érzik az abszurd hatása. Nincsenek viszont modorosságai. Az intellektus fegyelme és az alapos műfordító iskola jóvoltából olyan gazdagon eszköztelen tud lenni, mint csak a legnagyobbak. Sajnos, személytelen is. Ami közvetlen élményt ebből a kötetből az olvasó ki tud hámozni, csak annyi, hogy volt egy férfi, aki nincs. Meghalt vagy nagyon elment. Ez nem az ő sajátos betegsége. A jelenlegi Parnasszus ormán az atomkor csillagállatai zabálják le a versekről az emberi arculatot, a szent hegy lábánál a szériaigény. Minek adja ki magát a költő, amikor senki se kíváncsi se rá, se az Emberre, továbbá univerzális, dalolható líra kell, amelyet mindenki kényelmesen ráhúzhat a lelkivilágára?! Persze ezek a karikírozó érvek sem adnak felmentést, legfeljebb magyarázatot arra, hogy a kötet legnagyobb költői igazságait másokról vagy mások kölcsönként személyiségének nevében mondja ki a költő.

Gergely Ágnes gondolati költő, de gondolatiságában inkább csak reagál a világra és nem akar világot teremteni. Nagyobb méretű verseiben már nem hiánytalan a gondolatok szintézise, amit ragyogóan frappáns befejezésekkel pótol. A kötet végére ragasztott lírai játék azonban inkább bosszantó ráadás, mint frappáns befejezés. Az előtte olvasható és a kötet legértékesebb részét jelentő sírversek már egy következő kötetben kapják meg — remélhetőleg — a megint egyhuzamban végigolvasható folytatást. (*Magvető Könyvkiadó 1970.*)

RIGÓ BÉLA

PRÓZA

JEGYZETEK KÉT PRÓZAI ANTOLÓGIÁRÓL FERGETEG, KÖRKÉP 70

Az előttünk fekvő két vastos kötet novellákat, illetve elbeszéléseket ígér: a *Fergeteg* tematikailag egységes — a második világháborúról és a felszabadulásról szóló — novellákat, a *Körkép* minden különösebb megkötöttség nélkül válogatást az elmúlt esztendő legjobb elbeszéléseiből.

A *Fergeteg* igényes és színvonalas válogatás az elmúlt évtizedek kisepikájából. Határozott szerkesztői koncepció és egységes tematika jellemzi e kissé túlmé-